

מ. התחלת השיעור היא: "ויאמר ה' אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים גוי"¹⁷⁴ — הסיפור אודות לוחות האחרונות.

והדיוק בזה הוא — "פסל לך" דוקא, שפסילת האבנים נעשית ע"י משה דוקא. שזהו החילוק בין לוחות הראשונות ולוחות האחרונות — שלוחות הראשונות היו (לא רק "מכתב אלקים", אלא) גם "מעשה אלקים"¹⁷⁵, משא"כ לוחות האחרונות, שאף שכתובת העשה"ד היתה ע"י הקב"ה ("וכתבתי על הלוחות גוי"), הנה פסילת הלוחות היתה ע"י משה.

אמנם לאידך, הרי דוקא עי"ז נפעל חיזוק ותוקף בלוחות, ששוב לא שייך בהם ענין של שכירה (כבלוחות הראשונות) והרי הם קיימים בקיום נצחי.¹²³⁴⁵⁶⁷ והא בהא תליא — כי דוקא משום כך שהלוחות השניות באו ע"י עבודת המטה, "פסל לך", יש בהם ענין הנצחיות.

מא. וזוהי השייכות, בכללות, לימי הפורים — כי זהו החידוש שבימי הפורים לגבי מ"ת:

נתינת התורה בעת מ"ת היתה בדרך "מלמעלה למטה", כדאיתא בגמרא⁷ ש"כפה עליהם הר כגיגית"; אמנם בימי הפורים הי' הענין של קבלת התורה מצד המטה, מרצונם הטוב וכשמחה, וכמש"נ¹⁷⁶ "וקבל היהודים את אשר החלו לעשות", "קיימו מה שקבלו כבר"⁷.

ודוקא עי"ז ה"ה ענין נצחי ששוב לא שייך בזה ענין של ביטול ("מודעה רבה לאורייתא"), וכפי שנת"ל (סכ"ד) שמטעם זה ימי הפורים לא יבטלו גם לע"ל (אף שכל המועדים — גם המועד דזמן מתן תורתנו — עתידין ליבטל).

מב. ולתוספת ביאור (העילוי דלוחות האחרונות):

הענין דשבירת הלוחות נרמז בסיום כל התורה כולה — "אשר עשה משה לעיני כל ישראל", כפירוש רש"י עה"פ: "שנשאו לכו לשבור הלוחות לעיניהם, אשר שברת יישר כחך ששברת".

וידועה השאלה בזה¹⁷⁷ — מהו ה"יישר כחך" על שבירת הלוחות?! ואין לתרץ ע"פ מחז"ל¹⁷⁸ שהובא בפרש"י¹⁷⁴ דשבירת הלוחות היתה בדוגמת קריעת כתובתה של ארוסה, "שאם יאמר המלך להורגה אומר לו עדיין אינה אשתך" — ונמצא שבשבירת הלוחות יש ענין של תיקון עבור בני ישראל, כי פשטות הלשון "יישר כחך ששברת" מורה, שה"יישר כח" הוא (לא מפני התועלת שצמחה עי"ז עבור בני"י, כ"א) על הענין דשבירת הלוחות כשלעצמו. שלכן נרמז ענין זה בלשון "אשר שברת", שה"יישר כחך" הוא על

(174) לד, א. (175) שם לב, טז. (176) אסתר ט, כג. (177) ראה גם לקו"ש ח"ט ס"ע 238 ואילך. (178) שמ"ר פמ"ו, א.

ה"שברת" (ולא מצד התיקון שבזה לבנ"י).

וידוע אחד הביאורים שבזה¹⁷⁹ ע"פ דברי המדרש¹⁷⁸ ש"א"ל הקב"ה (למשה) אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לכד ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות... כפליים לתושי"י¹⁸⁰. נמצא שדוקא ע"י שבירת הלוחות נתוסף ריבוי ענינים בתורה, וע"ד מאמר חז"ל¹⁸¹ "אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד".

אבל הא גופא דורש ביאור: כיצד יתכן לומר, שהדרך היחידה להגיע ל"כפליים לתושי"י" בתורה היא ע"י שבירת לוחות הראשונות? ומהו הקשר בין הריבוי שבתורה לענין שבירתן של לוחות?!

מג. אחד הביאורים בזה — שהוא ע"ד הענין ד"ונפשי כעפר לכל תהי פתח לבי בתורתך", שהכלי לפתיחת הלב בתורה הוא ענין הביטול, "ונפשי כעפר לכל תהי"¹⁸².

וכן בעניננו: כדי שבנ"י יגיעו ל"כפליים לתושי"י" שבתורה הי' צ"ל אצלם ענין הביטול, שיהיו בבחינת "לב נשבר ונדכה" באמת.

מצד מתן תורה עצמו לא היו שייכים לתנועה של שבירת הלב — אדרבה: בעת מ"ת עמדו בנ"י בתכלית המעלה והעילוי, ד"אתה בחרתנו מכל העמים [כמבואר בשו"ע¹⁸³ שבאמירת "ובנו בחרת" בכרכות ק"ש "יזכור מתן תורה"] ורוממתנו מכל הלשונות, ואז "נתן לנו את תורתו", שהקב"ה נתן לבנ"י את ה"חמורה גנוזה שגנוזה לך"¹⁸⁴ —

במצב מרומם כזה אין אפשרות (בדרך הטבע) להרגיש (באמת) תנועה של "לב נשבר ונדכה"!

וזהו תוכן הענין ד"יישר כחך ששברת" — שע"י שבירת הלוחות נשבר לבם של ישראל, שדוקא ע"י שבירה זו ("ונפשי כעפר לכל תהי") נעשו כלים ראויים ל"כפליים לתושי"י" ("פתח לבי בתורתך").

ועי"ז, הרי אדרבה: ע"י מרחב זה שבתורה ("כפליים לתושי"י"), פועל אצל לומד התורה הענין ד"מאן מלכי רבנן"¹⁸⁵, "ואתהלכה ברחבה"¹⁸⁶ ככל התוקף, עד למרחב שלא שייך בו שום שינוי — למרות שבא דוקא ע"י הקדמת הביטול.

וזהו ג"כ הדיוק "פסל לך" — המורה על זכותו של משה בלוחות

(179) ראה ד"ה ויתן לך תרס"ו. (180) איוב יא. ו. (181) נדרים כב. ב. (182) ראה לקו"ת כמדבר טו. סע"ב ואילך. ובכ"מ. (183) אדה"ז הל' ק"ש סימן ס"סד. (184) שבת פח. ב. (185) ראה גיטין סב. סע"א. זח"ג רנב. ב. — ברע"מ. (186) תהלים קיט. מה. (186*) ראה נדרים לת. א. ועוד.

האחרונות (כפירוש חז"ל*¹⁸⁶) — כי העילוי שבלוחות האחרונות, שבהם נכלל הריבוי שבתורה באופן של "כפליים לתושיי", בא ע"י פעולת משה, "יישר כחך ששברת".

מד. וכשם שעבודת התשובה של בני"אז, הביאה ל"סלחתי כדכריך" ונתינת לוחות שניות (שהם "כפליים לתושיי"), "יום חתונתו"¹⁸⁷ (בין הקב"ה וישראל), דקאי על "יום הכפורים שניתנו בו לוחות האחרונות"¹⁸⁸, כמו"כ עתה, שע"י עבודת התשובה זוכים בקרוב ממש לגאולה שע"י משיח צדקנו (שמשיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא¹⁸⁹).

וכפסק דין הרמב"ם¹⁹⁰ ש"סוף ישראל לעשות תשובה... ומיד הן נגאלין" — "מיד" ע"פ הלכה, שלא שייך לפרש בזה פשט'לעך או רמזים (גם לא רמזים בפסוקים) — שכן, "מיד" ע"פ הלכה פירושו "מיד" כפשוטו ממש, כן תהי' לנו בפועל למטה מעשרה טפחים.

ד"מסמך גאולה לגאולה" — גאולת פורים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז "קיימא סיהרא באשלמותא"¹⁹¹ (ע"ד יום ט"ו בחודש עתה).

במהרה בימינו ובעגלא דידן ממש.

* * *

מה. כאמור לעיל (סי"ט ואילך) — כל עניני המגילה הרי הם נצחיים, כי אע"פ שה"מגילה" נקראת בשם "אגרת"¹⁹², וע"פ הלכה "אגרת" הוא דבר שאינו מתקיים — הרי מצינו (במגילה עצמה) שנקראת גם בשם "ספר"¹⁹³, ש"הספר הוא נצחי תמיד בלתי יבוטל לעולם"¹⁹⁴. ועד שימי הפורים (ומגילת אסתר) לא יבטלו גם לעתיד לבוא (כשכל המועדים בטלים).

זהו תוכנו של פירוש הבעש"ט (הנ"ל סכ"ה) על דברי המשנה "הקורא את המגילה למפרע לא יצא" — שהקורא את המגילה וחושב שהמגילה לכל פרטי' הוא סיפור שקרה רק "למפרע" ואינו שייך לזמננו עתה — "לא יצא", כלומר: הוא החסיר כל הכוונה והמטרה של קריאת המגילה, כי המגילה הוא ענין נצחי בכל מקום ובכל זמן.

מו. אחד מסיפורי המגילה הוא, שבעת נצחונם של בני"א על אויביהם — "כל שרי המדינות גו' אשר למלך מנשאים את היהודים כי נפל פחד מרדכי עליהם גו' ושמעו הולך בכל המדינות"¹⁹⁵.

¹⁸⁷ תענית כו. ב. — במשנה. ¹⁸⁸ פרש"י שם. ¹⁸⁹ לקר"ת שמע"צ צב. ב. שה"ש נ. סע"ב. ובכ"מ. ¹⁹⁰ הלי' תשובה פ"ו ה"ה. ¹⁹¹ זח"א קנ. רע"א. ח"ב פה. רע"א. ועוד. ¹⁹² אסתר ט. כו. שם. כט. ¹⁹³ שם. לב. ¹⁹⁴ תו"א מג"א קיט. א. ¹⁹⁵ שם. גיד.

בלתי מוגה